

10- EM - ETIK & MARKED

Fløk, HA-Fil, 4. Semester, Foråret 2010

Tider:

Forelæsningerne finder sted i uge 5 – 9, uge 11 – 12, uge 14, tirsdag og torsdag kl. 15.20 - 17.00

Øvelserne finder sted i uge 5 - 9, onsdag kl. 13.30 – 17.00, samt uge 8, fredag kl. 13.30 – 17.00

Fagansvarlig: Øjvind Larsen

Forelæsere: Anne Roepstorff (AR), Christiane Mossin (CM), Ole Thyssen (OT), Ole Bjerg (OB), Øjvind Larsen (ØL).

Foredrag ved Øvelserne: Birgitte Kofod Olsen, Bjarne Kjems, Carsten Ingerslev, Lotte Hvas, Mads Øvlisen, Susanne Stormer.

Fagets formål

Formålet med faget er at belyse betydningen af etik og værdier ud fra et samfundsperspektiv og ud fra et virksomhedsperspektiv. Faget indbefatter klassiske og moderne forståelser af etik anskuet i en samfundsmæssig kontekst, og det indbefatter moderne forståelser af virksomheders ansvarliggørelse. Faget bestræber sig på ikke blot at fremstille etik som en normativ filosofisk disciplin, men som en social, samfundsmæssig realitet. Der sættes fokus på, hvordan etikken må indtænkes i og virker i forskellige sociale sammenhænge, herunder hvordan den virker sammen med og i forhold til økonomi, politik og jura og samfundets institutioner i det hele taget.

Fagets indhold

Faget falder i en række forelæsninger og øvelser. Forelæsningerne og øvelserne skal til sammen ses som et forsøg på at forene de akademiske teorier med praksis i samfundets institutioner.

I forelæsningerne præsenteres en række klassiske og nyere teorier indenfor etik, politisk teori, moral-sociologi, virksomhedsetik og organisationssociologi, således som det fremgår af forelæsningsplanen.

I øvelserne skal de præsenterede teorier fra forelæsningerne diskuteres i relation til en række forskellige praktiske eksempler hentet fra samfundets institutioner. Derfor har vi inviteret en række personer fra forskellige institutioner til at komme og diskutere, hvordan de forholder sig til etiske, politiske og organisationsteoretiske problemstillinger i praksis, og hvilken rolle deres institutioner spiller i denne sammenhæng.

Signaturer til tekster og andet anvendt materiale:

(B): De tekster, som indgår i bøger, er markeret med et **(B)**.

(K) De tekster, som indgår i kompendiet, er markeret med et **(K)**.

(N) - De tekster, som kan findes på nettet, er markeret med et **(N)**.

(Site-Scape): De tekster, som lægges ud på Site-Scape, er markeret med **(Site-Scape)**.

OVERSIGT OVER ØVELSERNE

Uge 5: onsdag den 3. februar kl. 13.30, lokale PH 1.10, CBS, PorcelænsHAVEN 20.

Mads Øvlisen og Øjvind Larsen

CSR - Virksomhedernes Sociale Ansvar i et Globalt Perspektiv

Mads Øvlisen er medlem af FN's Global Compact Board og adjungeret professor på CBS. Han vil tale om, hvordan man indenfor FN's Global Compact Program forestiller sig, at virksomhederne kan bidrage til udvikling af den tredje verden. I den forbindelse vil Øvlisen også diskutere de etiske dilemmaer, som en virksomhed kan støde ind i. En kendt case kunne her være sagen om bekæmpelse af AIDS i Sydafrika ved hjælp af kopimedicin, hvor Novo Nordisk også var involveret. I denne sammenhæng vil ytringsfrihedens betydning i en privat virksomhed også blive diskuteret.

Obligatorisk Litteratur:

(N): UN Global Compact - FN's Hjemmeside om Global Compact

<http://www.unglobalcompact.org>

Uge 6: onsdag den 10. februar kl. 13.30, lokale PH 1.10, CBS, PorcelænsHAVEN 20.

Carsten Ingerslev og Øjvind Larsen

Statens CSR - Handlingsplan - Kan Staten give Gode Råd til Virksomhederne om deres Sociale Ansvar i et Moderne Globalt Markeds Samfund?

Carsten Ingerslev er kontorchef på *Censa - Center for Samfundsansvar*, et center under *Erhvervs- og Selskabsstyrelsen*. Carsten Ingerslev vil diskutere en række forskellige synsvinkler på virksomhedernes sociale ansvar og om det er statens opgave at fremføre moralske krav, som virksomhederne skal opfylde.

Obligatorisk Litteratur:

(K) - Michael Porter and Mark R. Kramer, *Strategy & Society - The Link Between Competitive Advantage and Corporate Social Responsibility*, I *Harvard Business Review*, December 2006.

(Site-Scape) - Statens Handlingsplan for Virksomhedernes Samfundsansvar

(N) Generelt henvises til *Censa - Center for Samfundsansvar* hjemmesiden www.samfundsansvar.dk, hvor der står rigtig mange ting om virksomhedernes sociale ansvar.

Uge 7: onsdag den 17. februar kl. 13.30, lokale PH 1.10, CBS, PorcelænsHAVEN 20.

Lotte Hvas og Øjvind Larsen

Kan Etikken Professionaliseres? - Ethiske Råd i et Moderne Demokratisk Samfund

Svineinfluenza, risikotænkning og forebyggelsesetik

Folkevaccinering og Medicinalindustri

Hvor meget tør vi vide? – genetisk disponering, risikostyring og racehygiejne

Lotte Hvas, dr. med. og praktiserende læge, er næstformand i Etisk Råd og har skrevet disputatsen *Medicin til raske – en syg idé*, som handler risiko og etik i medicinsk behandling som forebyggelse.

Den globale bevidsthed blev i 2009 ramt af svineinfluenzaen, som blev udnævnt til en pandemi, hvilket betyder en global epidemi. I den sammenhæng blev den en offentlig og en faglig diskussion, om hele befolkninger skulle vaccineres, eller om man blot skulle forsøge at komme igennem en eventuel epidemi ved at hæve hygiejnen ved at vaske hænderne grundigt. I USA, Norge og Tyskland valgte man det første, i Danmark valgte man vidtgående det sidste. Dette er et eksempel på risikostyring og forebyggelsesetik.

Lotte Hvas vil i sit foredrag diskutere risikotænkning og forebyggelsesetik, og dernæst om etikken kan professionaliseres som medicinske etik og institutionaliseres indenfor etiske råd. Disse diskussioner vedrører ikke kun den medicinske etik, men har en almen interesse, om etik kan professionaliseres og institutionaliseres. Det er således et spørgsmål, om virksomhedsetik kan professionaliseres og institutionaliseres. Det diskuteres i den foregående øvelse med Carsten Ingerslev.

Obligatorisk Litteratur:

(Site-Scape) Lotte Hvas, *Medicin til raske – en syg idé*, København 2008, s. 1 – 52.

(Site-Scape) Lene Koch og Maja Horst, Fra Almenhed til Pluralitet – Forestillinger om konsensuskabelse i Det etiske råds historier, i: *Etik i Tiden - 20 år med Etisk Råd*, København 2007, s. 143 – 166.

Sekundær Litteratur som anbefales:

Interview med Lotte Hvas, DR, P1, Samfundstanker, 5. august 2009. Findes på nettet:
<http://www.dr.dk/P1/Samfundstanker>

Der henvises i øvrigt til bogen *Etik i Tiden*, hvor Etisk Råd diskuteres af en række kompetente forskere og politikere.

(B) – (N) - Klemens Kappel og Anne Lykkeskov (red.), *Etik i Tiden - 20 år med Etisk Råd*, København 2007. Bogen findes i PDF format på Etik's Råds hjemmeside. Hvis man er heldig, kan man få et eksemplar gratis hos Etisk Råd. Man skal ringe til receptionen og forklare, at man skal bruge den til studiebrug.

Her finder man blandt andet følgende relevante artikler:

(Site-Scape) Klavs Birkholm, '(Aner man) Etisk uråd? - Det Ethiske Råd må efterhånden se at få afskaffet sig selv', i: Klemens Kappel og Anne Lykkeskov (red.), *Etik i Tiden - 20 år med Etisk Råd*, København 2007, s. 255 - 274

(Site-Scape) Jan Fogh Mikkelsen, 'Etisk Rod? Etisk Råd og etik i offentligheden', i: Klemens Kappel og Anne Lykkeskov (red.), *Etik i Tiden - 20 år med Etisk Råd*, København 2007, s. 209 - 223.

(Site-Scape) Svend Andersen, 'Den offentlige debat og den subjektive menings etik', i: Klemens Kappel og Anne Lykkeskov (red.), *Etik i Tiden - 20 år med Etisk Råd*, København 2007, s. 223 - 238.

(Site-Scape) Lov nr. 353 om oprettelse af et etisk råd og regulering af visse biomedicinske forsøg fra 3. juni 1987, i: Klemens Kappel og Anne Lykkeskov (red.), *Etik i Tiden - 20 år med Etisk Råd*, København 2007, s. 275 - 280

(Site-Scape) Lov nr. 440 om Det Ethiske Råd fra 9. Juni 2004, i: Klemens Kappel og Anne Lykkeskov (red.), *Etik i Tiden - 20 år med Etisk Råd*, København 2007, s. 281 - 284.

Uge 8: onsdag den 24. februar kl. 13.30, lokale PH 1.10, CBS, Porcelænshaven 20

Birgitte Kofod Olsen og Øjvind Larsen

Menneskerettighedernes begrundelse og funktion i det globale samfund

Birgitte Kofod Olsen er CSR konsulent i forsikrings-selskabet Tryg, Ph.d., forhenværende vicedirektør på Institut for Menneskerettigheder. I foredraget vil der både blive diskuteret det normative grundlag for menneskerettighederne, altså den retsfilosofiske problemstilling, og menneskerettighedernes funktion i samfundet, herunder også i forhold til virksomhedernes sociale ansvar, altså den retssociologiske og den politologiske problemstilling.

Obligatorisk Litteratur:

(K) - Louis Henkin, 'The Age of Rights'. Author: Louis Henkin. ISBN: 9780231064453. Publisher: University Presses of California, Columbia and Princeton. I indledningsafsnittet sættes menneskerettighederne i samfundsmæssig kontekst.

(Site-Scape) - Protect, Respect and Remedy: a Framework for Business and Human Rights.

Report of the Special Representative of the Secretary-General on the issue of human rights and transnational corporations and other business enterprises.

Uge 8: fredag den 26. februar kl. 13.30, lokale PH 1-10, CBS, PorcelænsHAVEN 20.

Susanne Stormer og Øjvind Larsen

Etiske dilemmaer og forretningsmæssige konsekvenser - den globale virksomheds daglige udfordringer

I foredraget præsenteres et helt nyt værktøj til etiske beslutninger, som Susanne Stormer på Novo Nordisk har udviklet i et samarbejde med Københavns Universitet og UNESCO.

Susanne Stormer er chef for Novo Nordisks bæredygtighedsarbejde og tidligere ekstern lektor på CBS. Novo Nordisk har valgt at bygge virksomheden på princippet om den tredobbelte bundlinje (TBL), som fordrer, at alle beslutninger sker ud fra en afvejning af hensyn til mennesker, miljø og økonomi. I foredraget diskuteres de dilemmaer, som det indebærer, og udfordringen i at værd(i)sætte virksomhedens bidrag til samfundet. I en global virksomhed som Novo Nordisk befinder medarbejdere sig dagligt i etiske dilemmaer, og et nyt praktisk værktøj, udviklet i samarbejde med etikforskere, skal hjælpe dem til at handle rigtigt.

Obligatorisk Litteratur:

Susanne Stormer henviser til hjemmesiden: www.novonordisk.com/sustainability, hvor der ligger flere artikler om etiske temaer: bioethics, business ethics, human rights, etc.

Sekundær litteratur som anbefales:

Endvidere anbefales at læse artikler af Susanne Holmström fra RUC, <http://www.susanne-holmstrom.dk/>, som har deltaget i udviklingen 'the reflective paradigm' som en optik at betragte sig selv og omverdenen på.

Uge 9: onsdag den 3. marts kl. 13.30, lokale PH 1.10, CBS, Porcelænsøen 20.

Bjarne Kjems og Øjvind Larsen

Ytringsfrihed i Forvaltningen - Den danske forvaltning af terrorberedskabet.

Bjarne Kjems er tidligere skolechef på Beredskabsstyrelsens Center for Lederuddannelse. Han har på baggrund af sine erfaringer i Beredskabsstyrelsen deltaget aktivt i diskussion af ytringsfrihedens betydning i den offentlige forvaltning.

I denne øvelse vil ytringsfrihedens betydning i private virksomheder også blive diskuteret med udgangspunkt i Henrik Zahles forskning i emnet.

Obligatorisk Litteratur:

(Site-Scape) - Der vil blive lavet et kompendium om ytringsfriheden og den danske forvaltning af terrorberedskabet.

(K) - Zahle, Henrik (1995), 'Ytringsfrihed for privat ansatte', i: Ugeskrift for Retsvæsen, UfR Online, U.1995B.361, Forlaget Thomson, København.

Sekundær litteratur som anbefales:

(K) - Den Lydige forvalter, kapitel 6 i Øjvind Larsen, *Forvaltning, Etik og Demokrati*.

OVERSIGT OVER FORELÆSNINGERNE MED ANGIVELSE AF LITTERATUR

Uge 5, tirsdag, (ØL): 1. forelæsning: Etik og Marked - En Introduktion til hele kurset

Sekundær Litteratur som anbefales:

(B) - Indledning, Larsen (2005), s. 17-41.

Uge 5, torsdag, (ØL), 2. forelæsning. Etik og Marked i klassisk perspektiv – Den generelle problemstilling - Det store overblik – En oversigtsforelæsning.

I denne forelæsning rides den generelle problemstilling i forholdet mellem etik og marked op. Det vil være et nedslag i centrale temaer fra filosofiens historie. Her tematiseres blandt andet en bevægelse fra substantiel sædelighed (Platon) og pragmatisk sædelighed (Aristoteles) over den moderne egeninteresse (Adam Smith) og varens fetichkarakter (Karl Marx) til økonomi som autopoietisk system (Niklas Luhmann) – Fra Platon og Aristoteles over Adam Smith og Marx til Luhmann

Uge 6, tirsdag, (ØL): 3. forelæsning: Utilitarisme: Bentham / Stuart Mill / Hare

Obligatorisk Litteratur:

(K) - Jeremy Bentham, *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*, Clarendon Press, Oxford 1996, chapter I, p. 11 - 16; chapter IV - V, P. 38 - 50.

(K) - John Stuart Mill, 'Bentham', i: *Stuart Mill*, Munksgaard 1996, s. 50 - 72.

(K) Richard M. Hare, 'A Utilitarian Approach to Ethics', i: Richard M. Hare, *Objective Prescriptions*, Clarendon Press, Oxford 1999, s. 151 – 161.

(K) Richard M. Hare, 'Could Kant have been a Utilitarian', i: Richard M. Hare, *Sorting Out Ethics*, Clarendon Press, Oxford 1997, s. 147 – 165.

Sekundær Litteratur som anbefales:

(B) - Nyeng (1999), s. 36-52

(B) - Larsen (2005), s. 137-139

Uge 6, torsdag, (ØL): 4. forelæsning: Konsekvens-Etik, Ansvarsetik og Pligt-Etik

Obligatorisk Litteratur:

(K) - Webers Konsekvensetik: Max Weber, 'Politik som levevej', i: *Max Weber - Udvalgte tekster*, bd. 1, s. 256 - 267.

Sekundær Litteratur som anbefales:

(B) - Larsen (2005), s. 41-54; 168 - 179

(B) - Nyeng (1999), s. 53-69

(B) - Immanuel Kant, *Grundlæggelse af sædernes metafysik*, Hans Reitzels Forlag, 2005, s. 77 - 135

Uge 7, tirsdag, (ØL): 5. forelæsning: Fra Pligt-Etik til Sædelighed og CSR i Staten - Fra Kant til Hegel

Obligatorisk Litteratur:

(B) - Hegel (2004), § 259 - § 260; § 272; § 298 - § 314

I denne forelæsning diskuteres forholdet mellem pligt-etik, sædelighed, stat i relationen til diskussion af CSR i vor tid. Forelæsningen skal ses sammen med øvelsen med Carsten Ingerslev, hvor det diskuteres, om Staten kan foreskrive virksomhederne moralske forpligtelser.

Sekundær Litteratur som anbefales:

(B) - Larsen (2005), s. 54-80

Uge 7, torsdag, (ØL): 6. forelæsning: Menneskerettigheder - Nationalt og Globalt

Obligatorisk Litteratur:

(K) - Erklæringen af menneskets og borgerens rettigheder, Frankrig 1789.

<http://www.menneskeret.dk/Internationalt/Historisk+udvikling>

(K) - Niels Mikkelsen, FN's verdenserklæring om menneskerettigheder, New York 1948, i: *Menneskerettigheder - filosofisk, juridisk, historisk, politisk*, Akademisk Forlag 1989.

<http://www.menneskeret.dk/Internationalt/Historisk+udvikling>

Sekundær litteratur som anbefales:

(K) - Immanuel Kant, *The Metaphysics of Morals*, i: Immanuel Kant, *Practical Philosophy*, Cambridge University Press, Cambridge 1996, Introduction to the Doctrine of Right, A - E; Appendix to the Introduction to the Doctrine of Right, s. 386 - 397.

Uge 8, tirsdag, (ØL), 7. forelæsning: Habermas' teori om kommunikativ handlen

Obligatorisk Litteratur:

(K) - Habermas, Jürgen, *Teorien om den kommunikative handlen*, Aalborg Universitetsforlag, Aalborg, s. 275 – 294; 323 – 329; 348 – 348; 359 – 370; 380 – 383.

Sekundær Litteratur som anbefales:

(K) - Erik Oddvar Eriksen og Jarle Weigård, *Kommunikativt Demokrati – Jürgen Habermas' teori om politik og samfund*, Hans Reitzels Forlag, København 2003: Kapitel 3, Det kommunikative handlingsbegreb, s. 61 – 87.

(K) - Erik Oddvar Eriksen og Jarle Weigård, *Kommunikativt Demokrati – Jürgen Habermas' teori om politik og samfund*, Hans Reitzels Forlag, København 2003: Kapitel 5, System og Livsverden, s. 134 – 165.

Uge 8, torsdag, (ØL): 8. forelæsning: Diskursetik - Habermas

Obligatorisk Litteratur:

(B) - Habermas (1996), s. 42-105.

Sekundær Litteratur som anbefales:

(B) - Nyeng (1999), s. 111-122.

(B) - Larsen (2005), s. 113 – 116; s. 143-153.

Uge 9 tirsdag, (ØL): 9. forelæsning: Den etiske fordring - Infinitely Demanding – K. E. Løgstrup og Simon Critchley.

Obligatorisk Litteratur:

(K) - K. E. Løgstrup, *Den etiske fordring*, Gyldendal, København 1966, s. 9 – 39.

(K) – Zygmunt Bauman, ‘The Liquid Modern Adventures of the “Sovereign Expression of Life”, i: Svend Andersen and Kees van Kooten Niekerk (ed.), *Concern for the Other – Perspectives on the Ethics of K. E. Løgstrup*, University of Notre Dame Press, Notre Dame, Indiana, s. 113 – 127.

(K) - Simon Critchley, *Infinitely Demanding – Ethics of Commitment – Politics of Resistance*, Verso, London – New York 2007, s. 49 – 56.

Sekundær Litteratur som anbefales:

(B) - Larsen (2005), s. 126 – 133; s. 253; s. 297 – 298.

(K) – Øjvind Larsen, ‘The Ethical Demand in a Global Perspective – A Response to Bauman’, i: Svend Andersen and Kees van Kooten Niekerk (ed.), *Concern for the Other – Perspectives on the Ethics of K. E. Løgstrup*, University of Notre Dame Press, Notre Dame, Indiana, s. 113 – 127.

Uge 9, torsdag, (ØL):10. forelæsning: Nærhedsetik versus Lydighedsetik - Zygmunt Bauman

Obligatorisk Litteratur:

(K) - Zygmunt Bauman, ‘Lydighedens Etik’, i Bauman, *Modernitet og Holocaust*, Hans Reitzels Forlag, København 2001, s. 202-223

Sekundær Litteratur som anbefales:

(B) - Larsen (2005), s. 123-136.

Uge 10 – Ingen undervisning i faget Etik og Marked

Uge 11, tirsdag, (AR), forelæsning 11: CSR – introduktion til feltet

Obligatorisk Litteratur:

(K) Scherer, A.G. & Pallazzo, G. (2007) 'Towards a Political Conception of Corporate Responsibility: Business and Society Seen From a Habermasian Perspective', *Academy of Management Review*, vol. 32(4): 1096-1120.

(K) N. Craig Smith (2003): 'Corporate Social Responsibility: Whether or how?', *California Management Review*, vol. 45 (4) Summer 2003: 52-76

Uge 11, torsdag, (AR), forelæsning 12: CSR – Forskellige begreber om virksomhedens sociale ansvar

Obligatorisk Litteratur:

(K) Banerjee, S.B. (2008), 'Corporate Social Responsibility: The Good, the Bad and the Ugly', *Critical Sociology*, vol. 34(1): 51-79.

(K) - Friedman, M. (1962). Social Responsibility of Business and Labor. In: *Capitalism and Freedom* (pp. 133-136), USA: The University of Chicago Press

(K) - Friedman, M. (1970). The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits. In: Hoffman, W. M., Frederick, R.E. & Schwartz, M. S (Eds.) (2001). *Business Ethics – Readings and cases in Corporate Morality* (pp.156-160). USA: McGraw-Hill.

(K) Porter, M.E. & Kramer, M.R. (2006) 'Strategy & Society – The Link Between Competitive Advantage and Corporate Social Responsibility', *Harvard Business Review*, December Issue: 78-92. (Er også opgivet til øvelsen i uge 6 med Carsten Ingerslev)

Uge 12, tirsdag, (AR):13. forelæsning: CSR – Implementering af Virksomhedens sociale ansvar

Obligatorisk Litteratur:

(K) - Roepstorff, Anne K. (2010): 'Det specifikke – fremgang'. In: *CSR. Virksomheders Sociale Ansvar som begreb og praksis* (s. 170-197)

Uge 12, torsdag, (CM): 14. forelæsning: Dydsetik og Hermeneutisk Etik: Gadamer

Obligatorisk Litteratur:

(K) - Gadamer, Hans Georg (1999), 'On the Possibility of a Philosophical Ethics', i: Hans Georg Gadamer, *Hermeneutics, Religion and Ethics*, Yale University Press, New Haven and London.

Sekundær Litteratur som anbefales:

(B) - Nyeng (1999), s. 70-94

Uge 13: Påskeferie

Uge 14, tirsdag, (OB): 15. forelæsning: Værdier - Arbejdsdeling - Korporation: Durkheim

Obligatorisk Litteratur:

(K) - Émile Durkheim, *Om den sociale arbejdsdeling*, Hans Reitzels Forlag, København 2000, s. 61-73; 119 - 141.

Sekundær Litteratur som anbefales:

(B) - Larsen (2005), s. 92-103

(K) - Durkheim, Émile: "Value Judgements and Judgements of Reality" (1911), in Durkheim: *Sociology and Philosophy*, New York: Free Press, 1975, pp. 80-97.

Uge 14, torsdag, (OT): 16. forelæsning: Moral sociologi: Luhmann

Obligatorisk Litteratur:

(K) - Luhmann, Niklas: "Paradigm lost: Om den etiske refleksion af moralen" in Jacobsen (red.): *Autopoiesis*, København: Politisk Revy, 1992, s. 207-223

Sekundær Litteratur som anbefales:

(B) - Larsen (2005), s. 139-142.

OVERSIGT OVER ARTIKLER I BØGER (B) OG I KOMPENDIUM (K)

(B) - Oversigt over bøger, som indgår i kurset

- Habermas (1996), *Diskursetik*, Det lille Forlag, København.
- Hegel (2004), *Retsfilosofi*, Det lille Forlag, København.
- Kant, Immanuel, *Grundlæggelse af sædernes metafysik*, Hans Reitzels Forlag, 2005.
- Larsen, Øjvind (2005), *Den Samfundsetiske Udfordring*, Hans Reitzels Forlag, København.
- Nyeng, Frode (2000), *Etiske Teorier*, Munksgaard Danmark - Eller tidligere udgave fra 1999.

(K) - Kompendium - Oversigt over artikler som indgår i kompendiet til kurset:

- Banerjee, S.B. (2008) 'Corporate Social Responsibility: The Good, the Bad and the Ugly', *Critical Sociology*, vol. 34(1): 51-79.
- Bauman, Zygmunt, 'The Liquid Modern Adventures of the "Sovereign Expression of Life"', i: Svend Andersen and Kees van Kooten Niekerk (ed.), *Concern for the Other – Perspectives on the Ethics of K. E. Løgstrup*, University of Notre Dame Press, Notre Dame, Indiana 2007, s. 113 – 127.
- Bauman, Zygmunt, 'Lydhedens Etik', i Bauman, *Modernitet og Holocaust*, Hans Reitzels Forlag, København 2001, s. 202-223
- Bentham, Jeremy, *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*, Clarendon Press, Oxford 1996, chapter I, p. 11 - 16; chapter IV - V, P. 38 - 50.
- Critchley, Simon, *Infinitely Demanding – Ethics of Commitment – Politics of Resistance*, Verso, London – New York 2007, s. 38 – 62.
- Durkheim, Émile (2000), i: *Om den sociale arbejdsdeling*, Hans Reitzels Forlag, København, s. 61-73; 119 - 141.
- Durkheim, Émile: "Value Judgements and Judgements of Reality" (1911) in Durkheim: *Sociology and Philosophy*, New York: Free Press, 1975, pp. 80-97.
- Eriksen, Erik Oddvar, og Weigård, Jarle, *Kommunikativt Demokrati – Jürgen Habermas' teori om politik og samfund*, Hans Reitzels Forlag, København 2003, s. 134 – 165.
- Erklæringen af menneskets og borgerens rettigheder, Frankrig 1789.
- Friedman, M. (1962). Social Responsibility of Business and Labor. In: *Capitalism and Freedom* (pp. 133-136), USA: The University of Chicago Press

- Friedman, M. (1970). The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits. In: Hoffman, W. M., Frederick, R. E. & Schwartz, M. S (Ed.) (2001). *Business Ethics – Readings and cases in Corporate Morality* (pp.156-160). USA: McGraw-Hill.
- Gadamer, Hans Georg (1999), 'On the Possibility of a Philosophical Ethics', i: Hans Georg Gadamer, *Hermeneutics, Religion and Ethics*, Yale University Press, New Haven and London.
- Habermas, Jürgen, *Teorien om den kommunikative handling*, Aalborg Universitetsforlag, Aalborg, s. 275 – 294; 323 – 329; 348 – 348; 359 – 370; 380 – 383.
- Hare, Richard M., 'A Utilitarian Approach to Ethics', i: Richard M. Hare, *Objective Prescriptions*, Clarendon Press, Oxford 1999, s. 151 – 161.
- Hare, Richard M., 'Could Kant have been a Utilitarian', i: Richard M. Hare, *Sorting Out Ethics*, Clarendon Press, Oxford 1997, s. 147 – 165.
- Henkin, Louis, 'The Age of Rights'. Author: Louis Henkin. ISBN: 9780231064453. Publisher: University Presses of California, Columbia and Princeton. I indledningsafsnittet sættes menneskerettighederne i samfundsmæssig kontekst.
- Larsen, Øjvind, *Den Lydige forvalter*, kapitel 6 i Øjvind Larsen, *Forvaltning, Etik og Demokrati*, Hans Reitzels Forlag, København 1996.
- Larsen, Øjvind, 'The Ethical Demand in a Global Perspective – A Response to Bauman', i: Svend Andersen and Kees van Kooten Niekerk (ed.), *Concern for the Other – Perspectives on the Ethics of K. E. Løgstrup*, University of Notre Dame Press, Notre Dame, Indiana 2007, s. 113 – 127.
- Løgstrup, K. E., *Den etiske fordring*, Gyldendal, København 1966, s. 9 – 39.
- Luhmann, Niklas: "Paradigm lost: Om den etiske refleksion af moralen", in Jacobsen (red.): *Autopoiesis*, København: Politisk Revy, 1992, s. 207-223
- Mikkelsen, Niels, FN's verdenserklæring om menneskerettigheder, New York 1948, i: *Menneskerettigheder - filosofisk, juridisk, historisk, politisk*, Akademisk Forlag 1989, s. 113 - 132.
- Porter, M.E. & Kramer, M.R. (2006) 'Strategy & Society – The Link Between Competitive Advantage and Corporate Social Responsibility', *Harvard Business Review*, December Issue: 78-92.
- Roepstorff, Anne K. (2010): 'Det specifikke – fremgang'. In: *CSR. Virksomheders Sociale Ansvar som begreb og praksis*, Hans Reitzels Forlag, København 2010, (s. 170-197)
- Smith, N. Craig (2003): 'Corporate Social Responsibility: Whether or how?', *California Management Review*, vol. 45 (4) Summer 2003: 52-76

- Scherer, A.G. & Pallazzo, G. (2007) 'Towards a Political Conception of Corporate Responsibility: Business and Society Seen From a Habermasian Perspective', *Academy of Management Review*, vol. 32(4): 1096-1120.
- Stuart Mill, John, 'Bentham', i: *Stuart Mill*, Munksgaard 1996, s. 50 - 72.
- Weber, Max, 'Politik som levevej', i: *Max Weber - Udvalgte tekster*, bd. 1, s. 256 - 267.
- Zahle, Henrik (1995), 'Ytringsfrihed for privat ansatte', i: *Ugeskrift for Retsvæsen*, UfR Online, U.1995B.361, Forlaget Thomson, København.